ПОДАТКИ І ОПОДАТКУВАННЯ: ПАЛІТРА СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ

Шостий Російсько-український симпозіум "Теорія і практика податкових реформ" відбувся 1–6 липня 2014 р. на базі Санкт-Петербурзького державного університету у Санкт-Петербурзі (Росія). Він був присвячений обговоренню актуальних проблем реформування податкових систем з метою вироблення рекомендацій стосовно вдосконалення податкової політики.

Основні проблеми та перспективи трансформацій у податкових системах на сучасному етапі учасники симпозіуму розглянули в ході пленарної сесії. Далі робота симпозіуму відбувалась у форматі дискусійних круглих столів за темами: "Влада і бізнес: пошук компромісу в оподаткуванні", "Формування адекватної моделі податкового федералізму як стратегічний орієнтир податкової політики", "Ухилення від сплати податків як комплексна проблема", "Податкові пільги: теорія та практика застосування", "Корекція податкової політики в контексті забезпечення глобальної конкурентоспроможності", "Інноваційні підходи до податкового адміністрування".

З доповідями від України на симпозіумі виступили академік НАН України В.П.Вишневський (Інститут економіки промисловості НАН України), член-кореспондент НАН України Т.І.Єфименко (Академія фінансового управління МФ України), д.е.н., професор Ю.Б.Іванов (Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України), д.е.н., професор Н.М.Шелудько (Інститут економіки та прогнозування НАН України). Така активна участь представників української академічної науки невипадкова: саме у економічних дослідницьких центрах НАНУ сьогодні зосереджуються комплексні науково-експертні дослідження податкових проблем національної економіки.

Українські учасники форуму поділилися особливостями вітчизняного досвіду щодо вдосконалення механізмів оподаткування, зокрема, активні дискусії відбулися за підсумками доповіді про податкові новації на фондовому ринку України. Значний інтерес викликала доповідь академіка В.П.Вишневського про податкові фактори піднесення Китаю та уроки китайських податкових реформацій для країн євразійського простору. Т.І.Єфименко акцентувала увагу на необхідності координації інститутів оподаткування у глобальному вимірі. З новими результатами теоретико-методологічних досліджень щодо принципів, умов і меж податкового регулювання ознайомив учасників симпозіуму Ю.Б.Іванов.

Загалом дискусії та обмін думками дозволили виявити як кращі практики в сфері податкового регулювання в різних країнах, так і проблеми, що виявились однаково актуальними для економік України та інших країн.

Симпозіум підтвердив необхідність консолідації зусиль стосовно подальших теоретико-методологічних досліджень проблем реформування податкових систем та економіко-математичного моделювання варіантів їхнього вирішення. Об'єднуючою платформою в цьому, на переконання учасників симпозіуму, є бажання зробити національні податкові системи більш досконалими, ефективними та справедливими.

ЗАХИСТ ПРАВ КРЕДИТОРІВ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

29 липня ц.р. провідні вітчизняні банкіри за ініціативою відділу грошово-кредитних відносин Інституту економіки та прогнозування НАНУ і сприяння Громадської організації "Клуб банкірів" зустрілися, щоб обговорити тему "Нинішній стан справ щодо захисту прав кредиторів: тенденції і проблеми". До обговорення залучилися очільники та представники Ради суддів України, Міністерства юстиції України, Державної виконавчої служби, Агентства з рефінансування житлових кредитів, консалтингових компаній та оцінювачі майна.

Виконання банками зобов'язань перед вкладниками напряму залежить від повернення кредитів. Сьогодні через додаткові ризики та обмеження, що сформувалися внаслідок численних прогалин і шпарин у сфері регулювання кредитних відносин, банківські кредитні портфелі переобтяжені проблемними активами.

Представники банківської спільноти, експерти наголосили, що зменшення обсягів негативно класифікованих активів у кредитних портфелях банків неможливе без вирішення низки ключових питань щодо негативної судової практики в справах, що стосуються кредитних правовідносин. Покращити ситуацію, на думку представників судової гілки

влади, могло би затвердження Пленумом Вищого господарського суду України проекту постанови Пленуму ВГСУ "Про практику вирішення спорів, пов'язаних з кредитними правовідносинами", яка розробляється з 2012 р., але до сьогодні так і не ухвалена.

Крім того, експерти наполягають на ліквідації інституту допуску справи до провадження Верховного Суду України судами касаційної інстанції, оскільки його існування обмежує можливість оскарження рішення касаційної інстанції до ВСУ навіть за наявності підстав, визначених законом.

Представники банківського сектора озвучили пропозицію про формування бази даних сумнівних (як по суті, так і щодо формальних процедур) суддівських рішень, винесених не на користь банків.

Дискутуючи про шляхи зменшення обсягу негативних активів у кредитних портфелях банків, учасники підняли питання оподаткування операцій з відступлення банками права вимоги за кредитами. Наразі йдеться про врегулювання низки актуальних проблем оподаткування банківських операцій, що збільшують банківські ризики при продажу проблемних кредитів.

Експерти наголосили на необхідності термінового вдосконалення Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" в частині посилення захищеності забезпечених кредиторів, адже він став причиною численних зловживань.

Банки під час кредитування наражаються на високі ризики через неможливість оперативної перевірки інформації про потенційного клієнта, його фінансової звітності, що підвищує вартість кредитних ресурсів і, як наслідок, зменшує доступність банківського кредитування. На зустрічі наголошувалося на необхідності вирішення питання щодо забезпечення доступу банків до інформації державних реєстрів.

Крім того, учасники дискусії обговорили питання щодо вдосконалення законодавства України стосовно виконання договорів поруки; затримок Державною казначейською службою України перерахування коштів, отриманих на користь стягувачів, у тому числі банківських установ, в результаті примусового виконання рішень суду.

У результаті зустрічі було досягнуто домовленостей про поглиблення співпраці Інституту з профільними банківськими асоціаціями (НАБУ) та банківською спільнотою для опрацювання та пошуку шляхів вирішення актуальних проблем банківської діяльності.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ: ПОГЛЯД З LVIV FINANCIAL FORUM 2014

У рамках програми Lviv Financial Forum, що відбувся у Львові 18 і 19 вересня й зібрав понад 120 учасників з України, США, Великої Британії, Польщі, Словаччини, Росії та Грузії, відбулися обговорення ряду тем, актуальних для розвитку українського ринку капіталу і пов'язаних із можливими шляхами підвищення привабливості української юрисдикції, інтеграції національного фінансового ринку та його інфраструктури з розвиненими європейськими ринками капіталу. Понад те, активно дискутувалися шляхи розвитку окремих ринкових сегментів – насамперед ринків боргових фінансових інструментів та деривативів.

Залучення широкого кола експертів, у т.ч. представників Інституту економіки та прогнозування, дозволило учасникам Форуму сформувати помірковане бачення стимулів для розвитку фінансового ринку України в нинішніх складних умовах.

Перша дискусійна панель була присвячена національній фінансовій системі та перспективам її розвитку. Вадим Храмов (Bank of America Merrill Lynch, Велика Британія) зазначив, що головна мета зараз – подолати упереджене сприйняття України іноземними інвесторами. Жером Ваши (Представництво МВФ в Україні, США) зазначив, що працюючи з Україною, МВФ бачить високий рівень відданості роботі посадових осіб, а також виконання попередніх умов, тому готовий коригувати свої рекомендації згідно з об'єктивними реаліями. Перед учасниками дискусії у режимі телеконференції виступив міністр фінансів України Олександр Шлапак. Він запевнив, що Україна не потребує реструктуризації зовнішньої заборгованості та в змозі погасити свої зобов'язання в 2015 р.

На думку Любомира Мітова (Institute of International Finance, США), програму МВФ слід розцінювати як захід швидкої допомоги для, як мінімум, уникнення дефолту країни, а стабі-